(د اَميرِ اَهلِسُنّت د کتاب "فیضانِ رمضان" نه د اخستي شوي مواد دوئم قِسط)

د روژے ضروري مسائل

شیخِ طریقت، اَمیرِ اَهلِسُنّت، بانيِ دعوتِ اِسلامي، حضرت علّامه مولانا ابو بلال

محمّد الیاس عطّار قادِري رَضَوي

دامت برکاتهم العالیة

پښتو ترجمه:

مجلِسِ تراجِم

(دعوتِ اسلامي)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

د کتاب لوستلو دُعا

دیني کتاب یا اسلامی سبق لوستلو نه مخکښې دا لاندې دُعا لولئ إِنْ شَآءَاللّٰه تعالیٰ څه چه لولئ هغه به مو یاد پاتې کیږي:

اَللّٰھُمَّ افْتَحْ عَلَیْنَا حِکْمَتَكَ وَانْشُرْ عَلَیْنَا رَحْمَتَكَ یَا ذَاالْجَلَالِ وَالْاِکْرَام

ترجمه: اے الله عَزَّوَجَلَّ! په مونږه د عِلم او حِکمت دروازے برسیره [یعني بیرته] کړې او په مونږه خپل رحمت رانازل کړې! اے عظمت او بزرګئ والا!

(مستطرف ج۱ ص۴۰ دار الفکر بیروت)

(اول او آخر کښې یو یو ځل دُرود شریف اولولئ)

طالب غم
مدینه بقیع
ومغفرت

د کتاب نوم: د روژے ضروري مسائل
اول ځل: ....
تعداد: ....
ناشِر: مَکْتَبَةُ الْمَدِیْنَه عالمي مدني مرکز فیضانِ مدینه، بابُ المَدینه کراچي.

مَدَني عرض: بل چا ته د دې کتاب چاپ کولو اجازت نشته

کتاب اخستونکي توجّه اوکړئ

که د کتاب په طباعت کښې څه ښکاره خامي وي یا پاڼړي کمي وي یا په بائنډِنګ کښې مخکښې وروسته لګیدلي وي نو مَکْتَبَةُ الْمَدِیْنَه ته رجوع اوکړئ.

د روژے ضروري مسائل

د شيخ طريقت اَميرِ اَهلِسُنّت، بانئِ دعوتِ اِسلامي **حضرت علّامه، مَولانا،**
ابُو بِلال محمّد اِلياس عطّار قادِري، رَضَوي دَامَتۡ بَرَكَاتُهُمُ الۡعَالِيَه د كتاب
"**فيضانِ رمضان**" نه د اخستې شوي مواد دوئم قِسط.

پيشكش:

مجلسِ تَراجِم دعوتِ اِسلامي

برائے رابطہ:

عالمی مدنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگران
پرانی سبزی منڈی، باب المَدینہ کراچی، پاکستان
UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213
Email: translation@dawateislami.net

د دُرُود شريف فضيلت

حضرتِ سَيِّدُنا شيخ اَحمد بِن منصور رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه چه کله وفات شو نو د شِيراز اوسيدونکي يو کس په خوب کښې اوليدو چه غمو والا تاج ئې په سر کړے دے، بِهترينه حُلَّه (يعني جَنَّتي جوړا) ئې اغوستې ده او د شِيراز د جامِع مسجد په مِحراب کښې ولاړ دے. خوب ليدونکي ترې د حال تپوس اوکړو نو اوئې فرمائيل: "الله تعالیٰ زه اُوبخښلم، کرم ئې

[1] فيضانِ سُنَّت کښې ټول مسائل د فِقهِ حَنَفي مطابق ورکړے شوي دي. لِهٰذا شافِعي، مالِکي او حَنبَلي اسلامي ورونړه دِ د فِقهي مسائلو په مُعامَله کښې خپلو خپلو عُلَمائے کرامو ته رُجُوع اوکړي.

راباندې اوکړو او تاج ئې را په سر کړو او جَنَّت کښې ئې داخل کړم." تپوس ئې ترې اوکړو چه په څه سبب؟ اوئې فرمائيل: "ما به په تاجدارِ مدينه صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم باندې کثرت سره دُرُود شريف لوستلو هُم دا عمل مې پکار راغے." (اَلْقَوْلُ الْبَدِيع ص٢٥٤)(٤٨٦)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

د الله تَبَارَكَ وَتَعَالٰى خومره کرم دے چه هغه په مونږه د رَمَضَانُ الْمُبَارَك روژے فرض کړې دي او دا ئې زمونږ د پاره د تقوىٰ ذريعه جوړې کړے. الله تَبَارَكَ وَتَعَالٰى پاره ٢ سُوْرَةُ الْبَقَره آيت نمبر ١٨٣ تا ١٨٤ کښې ارشاد فرمائي:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٨٣﴾ اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ ؕ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ؕ وَعَلَى الَّذِيْنَ يُطِيْقُوْنَهٗ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِيْنٍ ؕ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ ؕ وَاَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٤﴾

مَفهُوم ترجمهٔ کَنْزُالْاِيمان: اے اَيمان والؤ! په تاسو روژے فرض کړے شوې څنګه چه تاسو نه مخکښنو [خلقو] باندې فرض شوې وې چه چرې تاسو پرهيزګاره شئ، د شمير ورځې دي نو په تاسو کښې چه څوك بيمار وي يا په سفر کښې وي نو همدومره روژے په نورو ورځو کښې، او څوك چه د دې توان نه لري هغه دِ بدله ورکړي د يو مِسکِين طعام، نو بيا چه څوك له خپل طرفه ډيره نيکي کوي نو ورله بهتره ده او روژه نيول تاسو له زيات غوره دي که چرې تاسو پوهه شئ.

روژه ډير زوړ عبادت دے

د آيتِ کريمه ورومبئ حِصّے نه لاندې په ”تفسِيرِ خازِن“ کښې دي: تاسو نه مخکښنو خلقو نه مُراد دا دے چه د حضرتِ سَيِّدُنا آدَم صَفِيُّ الله عَلَيْهِ السَّلَام نه واخله د حضرتِ سَيِّدُنا عِيسىٰ رُوحُ الله عَلَيْهِ السَّلَام پورې چه څومره انبيائے کِرامو عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام تشريف راوړے دے او د هغوئي اُمَّتونه راغلي دي په هغوئي ټولو باندې روژے فرض شوي وې (خو د هغے صورت زمونږ د روژو نه مختلف وو). مطلب دا دے چه روژه ډير زوړ عبادت دے او په ټولو اُمَّتونو کښې يو اُمَّت هُم داسې نه دے تير شوے چه په هغوئي الله تعالىٰ ستاسو په شان روژے نه وي فرض کړي. (تفسيرِ خازن ج١ص١١٩ مُلَخَّصاً) او په ”تفسِيرِ عزيزي“ کښې دي: حضرتِ سَيِّدُنا آدَم صَفِيُّ الله عَلَيْهِ السَّلَام باندې د هرې مياشتې د اَيّامِ بِيض (يعني د مياشتې د ١٣، ١٤ او ١٥ تاريخ) درې روژے فرض وې. او په يهودو (يعني د حضرتِ سَيِّدُنا مُوسىٰ کليمُ الله عَلَيْهِ السَّلَام په قوم) د يومِ عاشورا (يعني د لسم مُحَرَّمُ الْحَرَام د ورځې) او په هره هفته کښې د خيالي د ورځې او د څه نورو ورځو روژے فرض وې او په نَصارىٰ باندې د رَمَضان د مياشتې روژے فرض وې. (تَفسيرِ عزيزی ج١ص٧٧١)

د روژے مقصد

د مَکْتَبَةُ الْمَدِينه چاپ شوي ”تفسير صِراطُ الْجِنان“ جِلد١ صفحه ٢٩٠ کښې دي: ”د آيت په آخره کښې ښودلې شوي دي چه د روژے مقصد تَقوىٰ او پرهيزګاري حاصلول دي. ولے چه په روژه کښې په نفس سختي

کيږي او د خوراك څښاك د حلالو څيزونو نه هُم حصار کړے شي نو دغسې په خپلو خواهشاتو باندې د قابو حاصلولو مشق کيږي او د دې په ذريعه د نفس قابو کولو او د حرامو نه بچ کيدو د پاره قُوَّت حاصليږي او هُم دا په نفس او خواهشاتو باندې قابو هٰغه بُنيادي څيز دے چه د هغے په ذريعه بنده د ګناهونو نه منع کيږي.“

روژه په چا فرض ده

د تَوحِيد او رِسالت اِقرار کولو او ټولو ضرورياتِ دين باندې ايمان راوړلو نه پس څنګه چه په هر مسلمان باندې لـمونځ فرض قرار کړے شوے دے هُم دغسې د رَمَضَانُ الْمُبَارَك روژے هُم په هر مسلمان عاقِل و بالِغ باندې فرض دي.“په دُرِّمختار کښې دي: روژے په ١٠ شَعْبَانُ الْمُعَظَّم ٢ هجري کښې فرض شوي دي: (دُرِّمُختار و رَدُّالْمُحْتار ج٣ ص٣٨٣)

د روژه فرض کيدو وجه

په اسلام کښې اکثر اعمال د کومې رُوح تازه کوونکې واقعے ياد تازه کولو د پاره مقرر کړے شوي دي. مَثَلًا د صَفا مروه تر مينځه د حاجيانو سَعِي د حضرتِ سَيِّدَتُنا هاجِره رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا يادګار دے. هغه رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا د خپل ګران څوئ حضرتِ سَيِّدُنا اسماعيل ذَبِيْحُ الله عَلَيْهِ السَّلَام د پاره د اوبو په تلاش کښې د دې دوارو غرونو د مينځه ووه پيرې تلې وه او [په لږ ځائے کښې ئې] منډه وهلې وه. اللّٰه تَبَارَكَ وَتَعَالٰى ته د حضرتِ سَيِّدَتُنا

هاجِره رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہَا دا ادا خوښه شوه، لِهٰذا هُم دا ادائے هاجِره رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہَا الله تعالیٰ باقي اوساتله او د حاجيانو او عُمره کوونکو د پاره ئي د صَفا و مَروه سعي واجِب کړه. هُم دغسي د رَمَضَانُ الْمُبَارَك د مياشتې نه څه ورځې زمونږه خوږ مکّي مَدَني آقا صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم په غارِ حِرا کښې تيرې کړې وې، په دې دوران کښې به خوږ نبي صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د ورځې د خوراك نه پرهيز کولو او د شپے به ذِکْرُ الله عَزَّوَجَلَّ کښې مشغول اوسيدلو نو الله تعالیٰ د هغه ورځو ياد تازه کولو د پاره روژے فرض کړې چه د هغه جَلَّ جَلَالُهٗ د محبوب صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سُنَّت قائم پاتې شي.

د "نبِي د درې حُروفو په نسبت د انبيائے کِرام عَلَيْهِمُ السَّلَام د روژو مُتَعَلِّق ۳ فَرَامِينِ مُصطَفیٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

﴿۱﴾ (حضرتِ) آدَم صَفِيُّ الله (عَلَيْهِ السَّلَام) (د مياشتې) د ۱۳، ۱٤، ۱۵ تاريخ روژے نيولے. (كَنْزُ الْعُمَّال ج۸، ص۲۵۸ حديث ۲٤۱۸۸) ﴿۲﴾ صَامَ نُوحٌ الدَّهْرَ اِلَّا يَوْمَ الْفِطْرِ وَيَوْمَ الْاَضْحٰى. يعني (حضرتِ) نُوح نَجِيُّ الله (عَلَيْهِ السَّلَام) به د واړه اختر او غټ اختر نه علاوه هميشه روژے نيولې. (اِبنِ مَاجه ج۲ ص۳۳۳ حديث ۱۷۱٤) ﴿۳﴾ (حضرتِ) داؤد (عَلَيْهِ السَّلَام) به يوه ورځ روژه نيوله او بله ورځ به ئي نه نيوله. (صحيح مُسلِم ص۵۸٤، حديث ۱۱۵۹) او (حضرتِ) سُلَيمان (عَلَيْهِ السَّلَام) به درې ورځې د مياشتې په شروع کښې، درې ورځې په مينځ کښې او درې ورځې په آخره کښې (يعني په دې ترتيب په مياشت کښې ۹ ورځې) روژے نيولې. او حضرتِ

سَیِّدُنا عِیسیٰ رُوحُ الله عَلَيهِ السَّلَام به همیشه روژه نیوله کله به ئي هُم نه پرېښودله. (اِبنِ عساکِر ج۲٤ ص٤٨)

د روژه دار ایمان خومره مضبوط دے

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! سخته ګرمي وي، د تندې نه ئې حلق اوچ شوے وي، شونډې ئې اوچې شوي وي، اوبه موجودې وي خو روژه دار ورته ګوري هُم نه، طعام موجود دے، د ډېرې لوَږې نه ئې حالت خراب دے خو لاس هُم نه وروړي. تاسو اندازه اوکړئ! دا مسلمان په الله تعالیٰ باندې خومره **پوخ ایمان** لري ځکه چه هغه پوهیږي چه د هغه حَرَکت د تولې دُنیا نه پټ پاتې کیدے شي خو د الله تعالیٰ نه پټ نه شي پاتې کیدے. په الله تَبَارَكَ وَتَعَالیٰ باندې د هغه دا یقینِ کامِل د روژے عَمَلي نتیجه ده، ځکه چه نور عبادتونه په څه نه څه ښکاره حَرَکت ادا کیږي خو د روژے تَعَلُّق باطِن سره دے، د دې په حال د الله تعالیٰ نه سِوا هیڅ څوك نه پوهیږي، که هغه په پټه څه اوخوري اوڅښې نو هُم خلق خو به هُم دا وائي چه د دہ روژه ده، خو هغه صرف د الله تعالیٰ د ویرې په وجه ځان د خوراك څښاك نه ساتي.

په ماشوم کله روژه نیول پکار دي؟

اعلیٰ حضرت اِمامِ اهلِسُنّت مُجَدِّدِ دِین و مِلّت مولانا شاه اِمام اَحمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالیٰ عَلَيْه فرمائي: ماشوم چه څنګه د اتؤ کالو شي نو د هغه په ولي (یعني سرپرست) باندې لازِم دي چه هغه ته د لـمانځه او روژے حُکم

ورکړي او چه کله ئي يوولسم کال شروع شي نو په ولي (يعني سرپرست) باندې واجِب دي چه په صَوم و صلوٰة (يعني لـمونځ نه کولو او روژه نه نيولو) ئي وهي په شرط د دې چه د روژے نيولو طاقت لري او روژه ضرر (يعني نقصان) نه کوي.“ (فَتَاوٰی رَضَوِیّه ج۱۰،ص۳۴۵) فُقَهائے كِرام رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰی فرمائي: چه ماشوم د لسو کالو شي او د روژے نيولو طاقت لري نو په هغه باندې د رَمَضَانُ الْمُبَارَك روژے نيول پکار دي. که د پوره طاقت لرلو باوجود ئي نه نيسي نو په وهلو ئي پرې نيسئ، که روژه ئي اونيوله او بيا ئي [د ماښام نه] مخکښې ماته کړه نو د قضا [نيولو] حُکم به نه ورکوي او که لـمونځ ئي مات کړو نو بيا ئي پرې اوکړئ. (رَدُّالْمُحْتَار ج۳ ص۴۴۲)

اعلٰی حضرت ته والِد صاحِب په خوب کښې اوفرمائيل: (حِکايت)

”ملفوظاتِ اعلٰی حضرت“ صفحه ۲۰۶ کښې اعلٰی حضرت رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه خپل خوب بيانوي: [فرمائي] اوس يو څو کاله مخکښې مې د رَجَب په مياشت کښې حضرت والِد ماجِد رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه په خوب کښې تشريف راوړو او ما ته ئي اُوفرمائيل: ”په دې رَمَضان کښې به ته سخت بيمارېږې، روژه مه پرېږده.“ هُم هغسې اوشوه او طبيب وغيره را ته ډېر اُووئيل (خو ما بِحَمْدِاللهِ تعالٰی روژه پرېنښوده او هُم د هغے په بَرَکت بِفَضْلِهٖ تعالٰی شِفا رانصيب شوه. په حديث کښې اِرشاد شوے دے: صُوْمُوْاتَصِحُّوْا يعني روژه اونيسئ تندرُست به شئ. (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط ج۶ ص۱۴۷ حديث۸۳۱۲)

روژے نيولو سره شِفا حاصليږي

د اَميرُ الْمُؤمِنِين حضرتِ سَيِّدُنا عَلِيُّ الْمُرْتَضٰی كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم نه رِوايت دے، د الله عَزَّوَجَلَّ خوږ رسول، رسولِ مقبول صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائي: "بيشكه الله تعالىٰ د بَنِي اِسرائيلو يو نبي عَلَيْهِ السَّلَام ته وحي اوكړه چه تاسو خپل قوم ته خبر وركړئ چه كوم بنده هُم زما د رِضا د پاره د يوے ورځې روژه نيسي نو زه د هغه بدن ته صِحَت هُم وركووم او هغه ته عظيم اجر هُم وركووم." (شعب الايمان ج۳ ص۳۱۲ حديث۳۹۲۳)

د معدے پړسوب

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ د اَحاديثِ مُباركه نه مُستفاد [يعنې دا فائده حاصله] شوه چه روژه اَجر و ثواب سره سره د صِحَت حاصليدو ذريعه هُم ده. اوس خو سائنسدانانو هُم په خپلو تَحقيقاتو كښې دا حقيقت تسليم كړے دے. څنګه چه د آكسفورډ ياونيورسټئ پروفيسر مُور پالِډ (MOORE PALID) وائې چه "ما اِسلامي عُلوم لوستل، چه كله مې د روژو په باره كښې اولوستل نو حيران شوم چه اسلام خپلو منونكو ته څومره عظيمُ الشّانه نُسخه وركړې ده! ما ته هُم شوق پيدا شو، لِهٰذا ما د مسلمانانو په طرز روژے نيول شروع كړې. ډيرې مودے نه زما په مِعده كښې پړسوب وو، لږې ورځې پس ما ته په تكليف كښې كمے محسوس شو. ما مسلسل روژے نيولې تر دې چه په يوه مياشت كښې زما مَرَض بالكل ختم شو!"

حیرانوونکے اِنکِشاف

د هالينډ پادري ايلف ګال (ALF GAAL) وائي: ما د **شُوګر**، زړه او **معدے** مريضانو باندي مُسلسل ۳۰ ورځې روژے اونيولې، د دې په نتيجه کښې د **شُوګر** والؤ شُوګر کنټرول شو، د زړه د مريضانو وارخطائي او ساه لنډيدل کم شو او د معدے مريضانو ته د ټولو نه زياته فائده اوشوه. د يو انګريز ماهِرِ نَفسِيات سګمنډ فرائيډ (Sigmund Freud) بيان دے چه روژے سره د بدن [د پټو] راښکل ، ذِهني ډِپريشن [يعني خفګان] او نَفسياتي مرضونه ختميږي.

د ډاکټرانو تحقيقاتي ډله

د يو اخباري رپورټ مطابق د جرمني، انګلينډ او امريکے د ماهرو ډاکټرانو يو تحقيقاتي ډله په رَمَضَانُ الْمُبَارَك کښې پاکستان ته راغله او هغوئي د بابُ الْمَدينه کراچۍ، د مرکزُ الاولياء لاهور او د مُحَدِّثِ اعظم رَحۡمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيۡه د ښار سردار آباد (فيصل آباد، پنجاب پاکستان) انتخاب اوکړو. هغوئي د جائزے (survey) دا رپورټ پيش کړو: ولے چه مسلمانان لمونځ کوي او په رَمَضَانُ الْمُبَارَك کښې د دې زياته پابندي کوي څکه اوداسه کولو سره د پوزې، غوږونو او مرئ په مرضونو کښې کمے راځي،

او مسلمانان د روژے په وجه کم طعام خوري لِهٰذا د معدے، زړه او اَعصابو (يعني پټو) په مرضونو کښې کم اخته کيږي.

ډير خوراك كولو سره بيمارئ پيدا كيږي

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! فِيۡنَفۡسِهٖ په روژو هيڅ څوك نه بيماريږي بلکه پيشمني او روژه ماتي کښې د بے احتياطئ او بد پرهيزئ په وجه او دواړه وخته د ډيرو غوړو او سره کړو خوراکونو استعمالولو او ټوله شپه څه نه څه خوراك ښنباك سره روژه دار بيماريږي لِـهذا د پيشمني او روژه ماتي په وخت کښې په خوراك ښنباك کښې احتياط کول پکار دي، د شپے په وخت کښې په خيټه کښې د خوراك دومره زياته ذخيره کول هُم نه دي پکار چه بيا ټوله ورځ ډرقي ورځي او په روژه کښې د لوَږې او تندې احساس بالکل ختم شي، که د لوَږې او تندې احساس هډو محسوس نه شي نو بيا د روژے څه خوند پاتې شو! که غور [فِکر] اوکړے شي نو د روژے مزه صرف په دې کښې ده چه سخته ګرمي وي، د تندې د زياتوالي په وجه شونډې اوچې شوي وي او د لوَږې نه سرے بنه کمزورے شوے وي او په داسې حالت کښې كاش چه! د مدينے مُنَوَّرے د خوږې خوږې ګرمئ او يخ يخ لـمر ياد تازه شي او كاش چه! د کربَلا د تود صحرا او د ګُلستانِ نُبُوَّت د خوشبودارو تازه تازه ګُلونو، د درې ورځو په لوَږه او تنده کښې د ژړا فرياد کوونکو "حقيقي مَدَني ماشومانو" او د شَهَنشاهِ مدينه صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د ورو او ترو شهزادګانو ياد

مو بیقراره کړي، او چه کله مو د لوَږې او تندې تکليف لږ زيات تنګ کړي نو [کاش چه!] هغه وخت د تسلِيم و رِضا د پيکر [يعني اعلیٰ ترين مثال] د مدينے د تاجدار صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خيته مبارکه باندې ترلي شوي خوش نصيبه کاڼړي را په ياد شي نو خومره به ښه وي! لِـهذا خوږو خوږو اسلامي ورونړو! واقعِي روژے خو داسې پکار دي چه مونږه د خپلو اَسلافو په يادو کښې ورك شو.

کیسے آقاؤں کا بندہ ہوں رضا　　بول بالے مری سرکاروں کے

(حَدائقِ بخشِش شریف ص۳۶۰)

آپريشن نه بغير ماشوم پيدا شو

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د روژے نُورانِيَّت او روحانِيَّت حاصلولو او مَدَنـي ذِهن جوړولو د پاره د **تبليغِ قُرآن و سُنَّت** د عالـمګير غير سياسي تحريك **دعوتِ اسلامي** مَدَنـي ماحول سره تړون اوکړئ او د سُنَّتو د تربِيَّت مَدَني قَافِلو کښې عاشقان رسول سره د سُنَّتو ډك سفر سعادت حاصلوئ. سُبْحٰنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ! د **دعوتِ اسلامي** مَدَني ماحول، د سُنَّتو ډکو اِجتماعاتو او مَدَنـي قافلو هُم څه ښکلي مَدَنـي سپرلي او بَرَکتونه دي! غالِباً د 1988ء واقعه ده. د **حيدر آباد** (بابُ الاسلام سندھ پاکستان) د يو اسلامي ورور د زوجه اُميد ووه، ورځې هُم ”پوره“ شوي وې. د ډاکټرانو وينا وه چه شائد **آپريشن** به کول غواړي. د **تبليغِ قُرآن و سُنَّت** د عالـمګير غير سياسي تحريك **دعوتِ اسلامي** د درې ورځو **بين الاقوامي اِجتِماع** ورځې نزدے وې.

هغه اسلامي ورور اِجتِماع نه پس عاشقان رسول سره د سُنَّتو د تربِيَّت مَدَني قَافِله كښې د يوې مياشتې د سفر كولو نِيَّت كړے وو. **اِجتِماع** كښې د حاضرئ د پاره د روانيدو په وخت كښې ئې سامانِ قافِله ځان سره اسپتال ته يوړو، ځكه چه د خاندان نور كسان ئې د امداد د پاره موجود وو، د ښځې په ستركو كښې ئې اوښكې راغلې او هغه ئې اِجتِماع د پاره (ملتان ته) رخصت كړو. د هغه دا فِكر جوړ شوے وو چه اوس خو بين الاقوامي د سُنَّتو ډكه اِجتِماع له ځم او بيا به د هغه ځائے نه د يوې مياشتې مَدَني قَافِله كښې ضرور سفر كووم كاش چه! د دې په بَرَكت مې اولاد په خيريت سره اوشي. عاجزه غريب وو، د آپريشن روپئ هُم ورسره نه وې، بهر حال هغه مدينةُ الاولياء مُلتان شريف ته اورسيدلو، د سُنَّتو ډكه اِجتِماع كښې ئې ډيرې ډيرې دُعاګانې اوكړې. د اِجتِماع په آخره كښې كيدو والا ژړوونكې دُعا نه پس هغه خپل كور ته فون اوكړو نو مور صاحبې ئې اُووئيل چه مُبارك شه! تيره شپه **اللهُ** رَبُّ الْعِزَّت د آپريشن نه بغير تا ته د سپوږمئ په شان ښكلې لُور دركړې ده. هغه ډير زيات خوشحاله شو او عرض ئې اوكړو چه مورې! زما د پاره څه حُكم دے؟ درشم او كه د يوې مياشتې مَدَني قَافِله كښې سفر اوكړم؟ مور صاحبې ئې اُووئيل: "ځويه! بے فِكره اوسه او مَدَني قَافِله كښې سفر اوكړه." هغه د خپلې مَدَنـي ماشومې د ليدلو ارمان په زړه كښې اوساتلو او اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ عاشقان رسول سره د يوې مياشتې مَدَني قَافِلے په سفر روان شو. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ! [تاسو اوليده چه]! مَدَني قَافِله كښې د سفر كولو

د نِيَّت په بَرَکت د هغه مشکل آسان شو. د مَدَني قَافِلو د مَدَنـي سپرلو د بَرَکت په سبب ئې د ټول کور والؤ زبردست مَدَنـي ذِهن جوړ شو، د هغه اسلامي وررور بيان دے چه زما د بچو مور وائي: چه کله تاسو مَدَني قَافِله کښې په سفر ئې نو زه سره د خپلو بچو ځان په حِفاظت کښې ګنړم.

زچہ کی خیر ہو، بچہ بالخیر ہو ... اُٹھئے ہمت کریں قافلے میں چلو
بیوی بچے سبھی خوب پائیں خوشی ... خیریت سے رہیں قافلے میں چلو

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

د روژے جَزا

د حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو هُرَيره رضی اللہ تعالٰی عنہ نه رِوايت دے چه خوږ مَدَنـي سردار صلی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلم فرمائي: "د انسان د هر نيك كار بدله لسو نه واخله د ووه سوه همره پورې ورکولے کيږي، الله تعالٰى فرمائيلي دي: اِلَّا الصَّوْمَ فَاِنَّه لِي وَاَنَا اَجْزِى بِه يعني سِوا د روژے نه چه روژه زما د پاره ده او د هغے جزا به زه پخپله ورکووم. الله تعالٰى نور ارشاد فرمائي: بنده خپل خواهش او خوراك صرف زما په وجه پريږدي. د روژه دار د پاره **دوه خوشحالئ** دي، يوه د **روژه ماتي** په وخت کښې او يوه خپل **ربّ** تعالٰى سره د مُلاقات په وخت کښې، د روژه دار د خُلے بُوئي د الله تعالٰى په نزد د مُشکو نه زيات پاکيزه دے." (مُسلِم ص۵۸۰ حديث۱۱۵۱)

نور ارشاد فرمائي: روژه ډال ده او چه کله د چا د روژے ورځ وي نو نه دِ بیهوده خبره کوي او نه دِ چغې وهي، بیا که بل یو کس هغه ته کنزله [اوکړي] او بد رد اُووائي او یا جګړے ته تیار شي نو اُو دِ وائي: ”زه روژه دار یم.“ (بُخاری ج۱ص٦٢٤ حدیث ١٨٩٤)

د روژے خُصوصي انعام

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! په بیان شوو اَحادیثِ مُبارکه کښې د روژے ډیر خُصوصیات بیان کړے شوي دي. ځومره ښکلے زیرے دے د هغه روژه دار د پاره چا چه داسي روژه اونیوله ځنګه چه د روژه نیولو حق دے. یعني د خوراك څښاك او جِماع نه بچ کیدو سره سره ئې خپل ټول اندامونه هُم د ګناهونو نه اوساتل نو هغه روژه د هغه د پاره د هغه د تېرو ټولو ګناهونو کَفّاره شوه. او د حدیث شریف دا فرمانِ عالیشان خو خاص طور قابلِ تَوجُّه دے ځنګه چه آقائے نامدار صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د خپل پروردګار جَلَّ جَلَالُهٗ فرمانِ عالِیشان بیانوي چه: فَاِنَّه لِي وَاَنَا اَجْزِی بِه یعني روژه زما د پاره ده او د دې جزا به زه پخپله ورکووم. د حدیثِ قُدسي دا اِرشادِ پاك بعضې عُلَماءِ کرامو رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰی اَنَا اُجْزٰی بِه هُم لوستلے دے ځنګه چه په مِراٰةُالْمَنَاجِیح وغیره کښې دي نو بیا به ئې معنیٰ داسې وي: ”د روژے جزا زه پخپله یم.“ سُبْحٰنَ الله عَزَّوَجَلَّ! یعني په روژه نیولو روژه دار پخپله الله تَبَارَكَ وَتَعَالٰی اُوموَمي.

د نیکو اَعمالو جزا جَنَّت دے

خوږو خوږو اسلامي وروڼړو! قُرآنِ کریم کښې مختلفو مقاماتو کښې بیان شوي دي چه څوك ښه اعمال کوي هغه ته جَنَّت نصیب کیږي. چنانچه الله تَبَارَكَ وَتَعَالٰی په دیرشمه سیپاره سُوۡرَۃُ الۡبَیِّنَه آیت نمبر ۷ او ۸ کښې ارشاد فرمائي:

اِنَّ الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ اُولٰٓئِکَ هُمۡ خَیۡرُ الۡبَرِیَّۃِ ؕ﴿۷﴾ جَزَآؤُهُمۡ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ جَنّٰتُ عَدۡنٍ تَجۡرِیۡ مِنۡ تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ خٰلِدِیۡنَ فِیۡهَاۤ اَبَدًا ؕ رَضِیَ اللّٰهُ عَنۡهُمۡ وَ رَضُوۡا عَنۡهُ ؕ ذٰلِکَ لِمَنۡ خَشِیَ رَبَّهٗ ٪﴿۸﴾

مَفهُوم ترجمۂ کَنزُالْاِیمان: بیشکه چا چه ایمان راوړو او ښه کارونه ئي اوکړل هُم هغه په ټول مخلوق کښې غوره دي. د هغوئي بدله د هغوئي **ربّ** سره د اوسیدو باغونه دي چه لاندې ترې ویالے [والے یعني نهرونه] بهیږي، په هغے کښې به همیشه همیشه اوسیږي. الله د هغوئي نه راضي دے او هغوئي د هغه نه راضي دي. دا د هغه لپاره دي څوك چه خپل **ربّ** نه اویَریدو.

غیرِ صحابي ته رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ وئیل څنګه دي؟

خوږو خوږو اسلامي وروڼړو! دا خبره بالکل غلطه ده چه "رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ" لیکل او لوستل صرف د **صحابي** د نامے سره مخصوص دي. د پیش کړے

شوو آيتونو دېِ آخري حِصّے رَضِیَ اللّٰهُ عَنۡهُمۡ وَ رَضُوۡا عَنۡهُ ؕ ذٰلِكَ لِمَنۡ خَشِیَ رَبَّهٗ ﴿۸﴾ (مَفہُوم ترجمۂ کَنزُ الاِیمان: الله د هغوئي نه راضي دے او هغوئي د هغه نه راضي دي. دا د هغه لپاره دي څوك چه خپل **ربّ** نه اويَريدو) دا عوامي غَلَطي د ستېي ويستله! د **الله** ويره لرونکي هر مُؤمِن د پاره که هغه صحابي دے او که غيرِ صحابي، د ټولو د پاره دا بِشارَتِ عُظمٰی [يعني عظيم زيرے] اِرشاد کړے شوے دے چه څوك هُم د **الله** تعالیٰ ويره لرونکے دے هغه د رَضِیَ اللّٰهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُوۡا عَنۡهُ ؕ په زُمره کښې داخل دے، بيشکه **د هر صحابي او ولي د پاره** رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنۡهُ **ليکل او لوستل بالکل صحيح او جائز دي.** چا چه ايمان سره د حُضورِ اکرم صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په ظاهري حيات کښې د حُضُور صَلَّی اللّٰه تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د لږ ساعت صُحبت هُم حاصل کړو يا ئې [حُضُور صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم] اوليدلو او د هغه خاتِمه په ايمان اوشوه هغه **صَحابي** دے. غټ نه غټ ولي د **صَحابي** مَرتَبے ته نه شي رسيدے، هر **صَحابي** عادِل او جَنَّتي دے.

ما ته ملغلرو والا پکار دے

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ضِمناً د ''رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنۡهُ'' خبره هُم زيرِ بحث راغله، اوس اصل موضوع له راځُو: په لمانځه، حج، زکوٰة، د غريبانو په امداد، د بيمارانو په پوښتنه، د مِسکينانو په اِمداد کولو وغيره ټولو نيکو اعمالو باندې جَنَّت حاصليږي، خو روژه هُغه عبادت دے چه د دې په ذريعه د

جَنَّت خاوند یعني پخپله مالكِ حقیقي حاصلیږي. وائي چه یو ځل محمود غزنوي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْه څه قیمتي ملغلرې د خپلو افسرانو مخې نه اوشیندلې، او اوئې فرمائیل چه ”[دا ځان د پاره] راټولې کړئ او پخپله [په اَس سور] مخکښې روان شو. لږ مخکښې چه لاړو نو شا ته ئې اوکتل، څه ګوري چه ایاز وریسے وروستو په اَس سور راروان دے. تپوس ئې ترې اوکړو چه ایازه! ولے تا ته ملغلرې نه دي پکار؟ ایاز عرض اوکړو: ”بادشاه سلامت! د چا چه ملغلرې پکار دي هغوئي ئې ځان له راټولوي او ما ته خو ملغلرې نه بلکه ملغلرو والا پکار دے.“ (بوستانِ سَعدی ص ۱۱۰ مُلَخَّصاً)

مونږ د رَسُولُ الله (صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) یو او جَنَّت د رَسُولُ الله (صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) دے

دې باره کښې یو حدیثِ پاك هُم اوګورئ: حضرتِ سَیِّدُنا رَبِیعه بِن کَعب اسلمي رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ فرمائي: ما به شپه د حُضُورِ اَقدس صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خِدمت کښې تیروله، نو ما د اوداسه اوبه او د هغوئي صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د ضرورت څیزونه (لکه مِسواك) ځان سره واخستل او د هغوئي صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خِدمت کښې حاضر شوم، نو رَحْمَةٌ لِّلْعٰلَمِیْن صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اِرشاد اُوفرمائیلو: سَلْ! یعني اوغواړه څه غواړې؟ ما عرض اوکړو: اَسْئَلُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي الْجَنَّة یعني (آقا صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) په جَنَّت کښې ستاسو رَفاقَت (یعني ګاونډ) غواړم. (لکه داسې عرض چه کوي)

تجھ سے تجھی کو مانگ لوں تو سب کچھ مل جائے
سو سُوالوں سے یہی ایک سُوال اچھا ہے

(د رحمت دریاب نور په جوش کښې راغے او) اوئې فرمائيل: ”اَوَ غَيْرَ ذٰلِكَ يعني نور هُم څه غواړې؟“ ما عرض اوکړو: بس صرف هُم دا.“ ؎

تجھ سے تجھی کو مانگ کر مانگ لی ساری کائنات
مجھ سا کوئی گدا نہیں تجھ سا کوئی سخی نہیں

(چه حضرتِ سَیِّدُنا رَبِيعه بِن كَعْب اَسلمي رضی اللہ تعالٰی عنہ په جَنَّت کښې ګاونډ اوغوښتو او نور ئې د څه حاجت طلب کولو نه انکار اوکړو) نو سرکارِ نامدار صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اُوفرمائيل: ” فَاَعِنِّيْ عَلٰى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُوْد“ يعني په خپل نفس باندې د کثرتِ سُجُود (يعني زياتو نفلونو) په ذريعه زما مدد اوکړه. (مُسلِم ص.٢٥٣ حديث٤٨٩)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

څه چه غواړې اوغواړه!

سُبْحٰنَ اللهِ ! سُبْحٰنَ اللهِ ! سُبْحٰنَ اللهِ ! دې حديثِ مبارك خو زمونږه ايمان تازه کړو. حضرتِ سَيِّدُنا شَيخ عَبدُ الحق مُحَدِّث دِهلوي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائي: د سرکار مدينه صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم بغير د څه تَقْيِيد و تَخْصِيص نه مُطلَقاً دا فرمائيل: سَلْ؟ يعني اوغواړه څه غواړې؟ دا خبره ظاهروي چه ټول مُعاملات د سرورِ کائنات صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په مبارکو لاسو کښې دي،

هغوئي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم چه څه غواړي، چا له چه غواړي د خپل **ربّ** عَزَّوَجَلَّ په حُکم ئې ورکوي. عَلّامه بُوصِيري رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه په قَصِيدَهٔ بُردَه شريف کښې فرمائي: ؎

فَاِنَّ مِنْ جُوْدِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتَهَا وَمِنْ عُلُوْمِكَ عِلْمَ اللَّوْحِ وَالْقَلَمِ

يعني ياَرَسُولَ الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! دُنيا او آخرت خو ستاسو صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د جُود و سَخاوَت يوه حِصّه ده او د لَوح و قلم عِلم خو ستاسو صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د عُلومو مبارکو يوه حِصّه ده. ؎

اگر خیـــریـــت دنیـــا و عقبیٰ آرزو داری
بدَرگاہـــش بیَاو ہر چـــہ مَن خواہی تمـــنا کن

يعني که د دُنيا او آخِرَت خير غواړئ نو دې عظيم الشّان دربار ته راشئ او څه چه مو زړه غواړي هغه اُوغواړئ! (اَشِعَّةُ اللّمعات، ج۱، ص۲۴۴، ۴۲۵ وغیره)

خالقِ کل نے آپ کو مالکِ کل بنا دیا
دونوں جہان دے دیئے قبضہ و اختیار میں

د ''رَمَضانُ الکریم'' د يوولسو حُرُوفو په نِسبَت د روژو د فَضائيلو مُتَعَلِّق ۱۱ فَرامِينِ مُصطَفٰی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

جَنَّتي دروازه

﴿۱﴾ بيشكه په جَنَّت كښې يوه دروازه ده چه هغے ته رَيَّان وائي، په هغے به د قيامت په ورځ روژه دار داخليږي، هغوئي نه علاوه به پرې بل څوك نه داخليږي. وئيلے به شي [يعني دا غږ به كيږي] روژه دار چرته دي؟ پس دا خلق به اودريږي، دوئي نه علاوه به بل څوك [په هغه دروازه] نه داخليږي، چه كله دوئي داخل شي نو دروازه به بنده كړے شي بيا به هيڅ څوك په هغه دروازه نه داخليږي. (بُخاری ج۱ ص۶۲۵ حدیث ۱۸۹۶)

د تيرو ګناهونو كَفَّاره

﴿۲﴾ چا چه د رَمَضان روژه اونيوله او د هغے حدونه ئي اُوپيژندل او د كوم څيز نه چه بچ كيدل پكار دي د هغے نه بچ شو نو كوم (ګناهونه) ئي چه مخكښې كړي دي د هغے كَفّاره اوشوه.

(الاحسان بترتیب صحیح ابنِ حَبّان ج۵ ص۱۸۳ حدیث۳۴۲۴)

د جَهنَّم نه اويا كاله لار لري

﴿۳﴾ چا چه د اللّٰه تعالىٰ په لار كښې د يوے ورځې روژه اونيوله اللّٰه تعالىٰ به د هغه مخ د جَهنَّم نه اويا كاله لار لرې [يعني جُدا] كړي. (بُخاری ج۲ ص۲۶۵ حدیث ۲۸۴۰)

د يوے روژے فضيلت

﴿٤﴾ چا چه يوه روژه د الله تعالیٰ د رِضا حاصلولو د پاره اونيوله، الله تعالیٰ به هغه د جَهنَّم نه دومره لرې کړي لکه څومره چه يو قارغه د خپل وړوکوالي نه اَلوَتل شروع کړي تر دې چه بوډا شي او مړ شي. (ابو يعلیٰ ج١ص٣٨٣ حديث ٩١٧)

د سرو ياقوتو کور

﴿٥﴾ چا چه د **رَمَضان** يوه روژه هُم په خاموشئ او سکون سره اونيوله د هغه د پاره به په جَنَّت کښې يو کور د سرو زَبَرجَدو يا سرو ياقُوتو جوړ کړے شي. (مُعْجَمُ اَوْسَط ج١ص٣٧٩ حديث١٧٦٨)

د بدن زکوٰة

﴿٦﴾ د هر څيز د پاره زکوٰة دے او د بدن زکوٰة روژه ده او روژه نيم صبر دے. (اِبنِ مَاجَه ج٢ ص٣٤٧ حديث١٧٤٥)

اُوده کيدل هُم عبادت

﴿٧﴾ د روژه دار اُوده کيدل عِبادت او د هغه خاموشي تَسْبِيْح کول او د هغه دُعا قبوله او د هغه عمل مقبُول وي. (شُعَبُ الْاِيْمان ج٣ ص٤١٥ حديث٣٩٣٨)

د اندامونو تَسبِيح کول

﴿۸﴾ کوم بنده چه د روژے په حالت کښې سحر کړي، د هغه د پاره د آسمان دروازے برسیره کړے شي او د هغه اندامونه تَسْبِیح کوي او په آسمانِ دُنیا باندې اوسیدو والا (فرښتے) د هغه د پاره د لـمر پریوتو پورې د بخښنې مسلسل دُعا کوي، که هغه یو یا دوه رکعاته کوي نو دا په آسمانونو کښې د هغه د پاره نُور جوړ شي او په حُورِ عِین (یعني غټو سترګو والا حورو) کښې د هغوئي ښځې وائي: اے الله عَزَّوَجَلَّ! ته دا زمونږ خوا ته را اولیږې مونږه د ده د دِیدار ډیر زیات شوق لرو. او که هغه لَآاِلٰهَ اِلَّا اللهُ یا سُبْحٰنَ اللهِ یا اَللهُ اَکْبَرُ وائي نو اویا زره فرښتے د هغه ثواب د لـمر پریوتو پورې مسلسل لیکي. (ایضاًص۲۹۹ حدیث۳۵۹۱)

جَنَّتي میوے

﴿۹﴾ خوك چه روژے د خوراك یا څښلو نه حِصار کړو چه د هغے هغه ته خواهش وو نو الله تعالیٰ به په هغه باندې د جَنَّتي میوو نه خوري او په جَنَّتي شرابو به ئې موړ کړي. (ایضاًص۴۱۰ حدیث ۳۹۱۷)

د سرو زرو دسترخوان

﴿۱۰﴾ د قیامت په ورځ به د روژه دارو د پاره د سرو زرو یو دسترخوان کیښودے شي، چه د هغے نه به ئې هغوئي خوري حالانکه خلق به (د حساب کتاب) په انتظار وي. (کَنْزُ الْعُمَّال ج۸ ص۲۱۴ حدیث۲۳۶۴۰)

وه قِسمه اَعمال

﴿۱۱﴾ د الله تعالیٰ په نزد اعمال وه قِسمه دي، دوه عملونه واجِب کوونکي، د دوو عملونو جزاء د هغوئي په مِثل، د یو عمل جزا د څان نه لس همره، د یو عمل جزا وه سوه همره پوري او یو عمل داسې دے چه د هغے ثواب د الله تعالیٰ نه سِوا هيڅ چا ته نه دے معلوم. پس کوم دوه واجِب کوونکي چه دي ﴿۱﴾ هغه کس د چا چه د الله تعالیٰ سره په دې حال کښې ملاقات اوشو چه د الله تعالیٰ عبادت ئې په اخلاص سره داسې اوکړو چه هيڅ څوك ئې هغه شريك جوړ نه کړو نو د هغه د پاره جَنَّت واجِب شو ﴿۲﴾ او د چا چه د الله تعالیٰ سره په دې حال کښې ملاقات اوشو چه هغه سره ئې څوك شريك جوړ کړے وو نو د هغه د پاره دوزخ واجِب شو او چا چه يوه ګناه اوکړه نو د هغے په مِثل (يعني صرف د يوے ګناه) جزا به مومي او چا چه صرف د نيکۍ اِراده اوکړه نو د يوے نيکۍ جزا به مومي او چا چه نيکي اوکړه نو هغه به لس (يعني د لسو نيکو) اجر مومي او چا چه د الله تعالیٰ په لار کښې خپل مال خرچ کړو نو د هغه خرچ کړے يو دِرهَم به وه سوه دِرهَمه او يو دِينار به وه سوه دِيناره کښې زيات کړے شي او روژه د الله تعالیٰ د پاره ده د دې د نيولو ثواب د الله تعالیٰ نه سِوا هيڅ چا ته نه دے معلوم." (شُعَبُ الْإِيمان ج۳ ص۲۹۸ حديث۳۵۸۹)

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د چا چه په ايمان خاتِمه اوشي هغه خو به يا د الله تعالیٰ په رَحمت بے حِسابه يا مَعَاذَالله عَزَّوَجَلَّ [يعني د الله پناه] که د

ګناهونو عذاب ورکړے شو نو بیا به هُم بِالآخِر یقیناً جَنَّت ته داخلیږي.
او د چا چه مَعَاذَالله عَزَّوَجَلَّ په کُفر خاتِمه اوشوه هغه به همیشه همیشه په دوزخ کښې اوسي. چا چه یوه ګناه اوکړه هغه ته به د یوے ګناه بدله ورکولے شي. د الله تعالیٰ د رَحمت نه قُربان شم! صرف د نیکئ په نِیَّت کولو باندې د یوے نیکئ ثواب او که نیکي ئې اوکړه نو ثواب لس هُمره، د الله تعالیٰ په لار کښې خرچ کوونکي ته ووه سوه هُمره [ثواب دے] او د روژه دار هُم خومره زبردست عَظَمت دے چه د هغه ثواب د الله تعالیٰ نه سِوا هیڅ چا ته نه دے معلوم.

بے حِسابه ثواب

حضرتِ سَیِّدُنا کَعبُ الْاَحبار رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ فرمائي: ”په ورځ د قیامت به یو مُنادي [یعني غږ کوونکے] داسې غږ کوي، هر کرلو والا (یعني عمل کوونکي) ته به د هغه د فصل (یعني عمل) هُمره اجر ورکولے کیږي سِوا د قُرآن والؤ (یعني د قُرآن د عالِم) او روژه دارو نه چه هغوئي ته به بیحده او بے حِسابه اجر ورکولے شي.“ (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ ص۴۱۳ حدیث۳۹۲۸)

د یَرقان د مرض نه جوړ شو

د روژو بَرَکتونه زیاتولو د پاره او خپل باطِن د عِلمِ دِین په ذریعه روښانه کولو د پاره د تبلیغِ قُرآن و سُنَّت د عالـمګیر غیر سیاسي تحریك دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول کښې شامل اوسئ. خپلې اصلاح د پاره مَکْتَبَةُالْمَدِینه نه د مَدَني انعاماتو رساله واخلئ، هغه ډکوئ او د هرې

مياشتې په يکم تاريخ ئې د خپل ځائے د **دعوتِ اسلامي** ذِمّه دار ته جمع کوئ او د سُنَّتو د تربِيَّت مَدَني قَافِلو کښې عاشقان رسول سره د سُنَّتو ډك سفر کول خپل معمول جوړ کړئ، د مَدَني قَافِلے هُم څه ښکلي مَدَني سپرلي دي. د 1994ء خبره ده، د زَم زَم نګر (حيدر آباد، بابُ الاسلام سِندھ، پاکستان) د يو اسلامی ورور د بچو د مور يَرقان ډير زيات شوے وو او د هغے په **بابُ الْمَدِينه** کراچئ کښې د خپل پلار په کور کښې علاج جاري وو. هغه اسلامي ورور د ٦٣ ورځو مَدَني قَافِله کښې سفر اختيار کړو او په دې باره کښې ئې **بابُ الْمَدِينه** کراچئ ته تشريف راوړو، په فون باندې ئې کور سره رابطه اوکړه، د هغے طبيعت ډير زيات خطرناك وو، بلوربِن (Bilirubin) ئې تشويشناك حده پورې زيات شوے وو، تقريباً ٢٥ د ګلوکوزو ډرِپونه ئې ورته خيژولي وو خو د هغے باوجود ئې څه خاص فائده نه وه شوي. دوئي ورته تسلّي ورکړه او ورته اوئې وئيل چه اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ! زه د **مَدَني قَافِلے** مُسافِر يم، د **عاشقانِ رَسُول** په صُحبت کښې يم، اِنْ شَآءَاللّٰه تعالٰی د **مَدَني قَافِلے** په بَرَکت به هر څه بهتر شي. د هغے نه پس هُم ورسره هغوئي مسلسل رابطه ساتله، اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ورځ په ورځ ئې صحت ښه کيدلو. په پينځمه ورځ [د هغه اسلامي ورور] د بابُ الْمَدِينه [کراچئ] نه مخکښې په سفر روانيدل وو، چه فون ئې ورته اوکړو نو دا زړه خوشحاله کوونکے خبر ئې واوريدو چه اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ د بلوربِن رپورټ نارمل راغلے دے او ډاکټرانو اطمينان ښکاره کړے دے.

هغه [اسلامي ورور] د الله تعالٰی شُکر ادا کړو او په خوشحالئ خوشحالئ عاشقان رسول سره مَدَني قَافِله کښې مخکښې په سفر روان شو.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! څنګه چه د روژے نيولو بيشميره فضائل دي هُم دغسې د څه صحيح مجبورئ نه بغير د رَمَضَانُ الْمُبَارَك د روژے پريښودلو سخت وعيدونه هُم دي. څوك چه د رَمَضان شريف يوه روژه هُم بغير د څه شرعي عُذره قصداً [يعني اِرادتاً] ضائع کړي نو بيا که ټول عمر هُم روژے اونيسي خو د هغه يوے پريښودې روژے فضيلت نه شي حاصلولے. چنانچه

د يوے روژے پريښودلو نقصان

د حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو هُرَيره رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه نه رِوايت دے، خوږ مکِّي مَدَني آقا صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائي: "چا چه د رَمَضان د يوے ورځې روژه بغير د رُخصته [يعني د شرعي اِجازت نه بغير] اِفطار کړه (يعني اُو نه نيوله) نو د ټولې زمانے روژه هُم د هغے قضا نه شي کيدے اګر که وروسته ئې اونيسي هُم." (ترمذی، ج۲ ص۱۷۵ حديث۷۲۳) يعني هغه فضيلت کوم چه په رَمَضَانُ الْمُبَارَك کښې د روژے نيولو وو اوس په هيڅ شان نه شي حاصلولے.

(بهارِ شريعت ج۱ ص۹۸۵ مُلَخَّصاً)

نسكور رازوړند خلق

څوك چه روژه اونيسي او بيا ئې د څه مجبورئ نه بغير ماتوي هغوئي دِ د الله تعالیٰ د قَهر و غَضَب نه ډير زيات اويَريږي. چنانچه حضرتِ سَيِّدُنا ابو اُمامه باهِلِي رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائي چه ما د سركارِ مدينه صلی اللہ تعالیٰ علیہ والہ وسلم نه دا فرمان اوريدلے دے: ”زه اُوده ووم نو په خوب كښې دوه كسان ما ته راغلل او زه ئې د يوے سختې لارې غر ته بوتلم، چه كله زه د غر مينځنۍ حِصّے ته اورسيدم نو هلته ډير سخت آوازونه راتلل، ما اُووئيل: ”دا څنګه سخت آوازونه دي؟“ نو ما ته اُووئيل شو چه دا د دوزخيانو آوازونه دي. بيا ئې زه نور مخكښې بوتلم نو زه د څه داسې خلقو په خوا تير شوم چه هغوئي د خپلو [شپو د] ګيټو [يعني پړكو] د ركونو نه تړلي شوي وو (او نسكور) رازوړند كړے شوي وو او جامنې ئې شلولے شوي وې او وينې ترې بهيدلې، نو ما تپوس اوكړو: ”دا خلق څوك دي؟“ نو ما ته اُووئيل شو چه ”دے خلقو به روژه ماتوله، مخكښې د دې نه چه روژه ماتول حلال شي.“ (الاحسان بترتيب صحيح ابنِ حبّان ج۹ ص۲۸٦ حديث۷٤٤۸)

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د رَمَضان روژه د شرعي اجازت نه بغير ماتول ډيره غټه ګناه ده. د وخت نه مخكښې ماتولو نه دا مُراد دا دے چه روژه خو اونيسي مګر لـمر پريوتو نه مخكښې مخكښې ئې قصداً د څه صحيح مجبورئ نه بغير ماته كړي. په دې حديثِ پاك كښې چه كوم عذاب بيان كړے شوے دے هغه روژه نيولو نه پس ماتوونكي د پاره دے او څوك چه بے د شرعي عُذره د رَمَضان روژه پريږدي هغه هُم سخت

ګنهګار او د اور د عذاب حقدار دے. اللّٰه تَبَارَكَ وَتَعَالٰی دِ د خپل خوږ حبيب صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خاطر مونږه د خپل قَهر و غَضَب نه اوساتي.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

درې بدبخته

حضرتِ سَيِّدُنا جابِر بِن عبدُاللّٰه رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا نه رِوايت دے چه د تاجدارِ مدينه صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانِ عاليشان دے: "چا چه د **رَمَضان** مياشت اوموندله او د هغے روژے ئې اُو نه نيولې هغه کس شَقِي (يعني بدبخته) دے او د چا په خوا کښې چه زما ذِکر اوشو او هغه په ما دُرُود اُو نه لوستو هغه هُم شَقِي (يعني بدبخته) دے."

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

پوزه دِ ئې په خاورو خړه شي

د حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو هُرَيره رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ نه رِوايت دے، رَسُولُ اللّٰه صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائيلي دي: "د هغه کس پوزه دِ په خاورو خړه شي د چا په خوا کښې چه زما ذِکر اوکړے شو نو هغه په ما دُرُود اُو نه لوستو او د هغه کس پوزه دِ په خاورو خړه شي په چا چه د **رَمَضان** مياشت داخله شوه بيا د هغه د بخښني کيدو نه مخکښې تيره شوه او د هغه کس پوزه دِ په خاورو خړه شي د چا په خنګ کښې چه د هغه مور او پلار بوډا والي ته اورسيدل او د هغه مور او پلار هغه جَنَّت ته داخل نه کړو." (يعني د زاړو مور او پلار په خِدمت کولو ئې جَنَّت حاصل نه کړے شو)

(مُسْنَد اَحمَد، ج٣، ص٦١ حديث٧٤٥٥)

صَـلُّـوْا عَـلَى الْـحَـبِـيْـب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

د روژے دري دَرَجے

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! اګر چه د روژے ظاهري شرط هُم دا دے چه روژه دار قصداً خوراك څښاك او جِماع نه کوي. خو د روژے څه باطِني آداب هُم شته دے چه د هغے معلومات ضروري دي چه مونږه په حقيقي معنو کښې د روژے بَرَکتونه حاصل کړے شو. چنانچه د روژے دري دَرَجے دي: (١) **د عوامو روژه** (٢) **د خواصو روژه** (٣) **د اَخصُّ الـخواص روژه**

(١) د عوامو روژه

د روژے لُغوي معنٰی ده: ”حصاريدل“ يعني منع کيدل“ لِهٰذا د شريعت په اِصطِلاح کښې د صبا صادِق نه واخله لـمر پريوتو پورې د قصداً خوراك څښاك کولو او جِماع کولو نه ”حصاريدو“ ته روژه وائي او دا د عوامو يعني عامو خلقو روژه ده.

(٢) د خواصو روژه

د خوراك څښاك او جِماع نه حصاريدو سره سره د بدن ټول اندامونه د بدو نه ”حصارول“ د خَواصو يعني خاصو خلقو روژه ده.

(۳) د اَخَصُّ الْـخَوَاص روژه

خپل ځان د تمامو اُمورو [يعني ټولو کارونو] نه "حِصارول" او صرف اللّٰه تعالیٰ ته مُتَوَجِّه کيدل، دا د اَخَصُّ الْـخَوَاص يعني د خاصُ الخاصو خلقو روژه ده. (بهارِشريعت ج۱، ص۹٦٦ مُلَخَّصاً)